

8. november 2023

SAMLENOTAT

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 223/2009 om europæiske statistikker (Com (2023) 402 final)

Ændringer i forhold til grund- og nærhedsnotat fremsendt til Folketingets Europaudvalg den 6. september 2023 er markeret med en streg i marginen.

1. Resumé

Kommissionen fremsatte 10. juli 2023 ovennævnte forslag til forordning. Den danske version af forslaget blev modtaget i Danmarks Faste Repræsentation ved EU 10. juli 2023.

Forslaget reviderer basislovgivningen for europæiske statistikker med det formål at modernisere det juridiske grundlag for produktion af europæisk statistik samt sikre en større kapacitet til at imødekomme nye brugerbehov under hensyntagen til virksomhedernes svarbyrde og statistikmyndighedernes produktionsomkostninger.

Regeringen støtter intentionerne i forslaget og finder det vigtigt på udvalgte områder at modernisere det juridiske grundlag for produktion af europæisk statistik samt at sikre en større kapacitet til at imødekomme nye brugerbehov under hensyntagen til virksomhedernes svarbyrde og statistikmyndighedernes produktionsomkostninger. Regeringen

finder det vigtigt at minimere unødvendige omkostninger og administrative byrder for både myndigheder, borgere og virksomheder, med henblik på at opnå forordningens formål mest omkostningseffektivt og hensigtsmæssigt.

Forslaget kan medføre væsentlige statsfinansielle konsekvenser. I konsekvensanalysen, der ledsager forordningsforslaget, skønnes det, at de årlige nationale meromkostninger i medlemsstaterne på længere sigt vil beløbe sig til ca. 4 mia. kr., hvoraf den danske andel (2 pct.) udgør ca. 81 mio. kr. Blandt andet kan bestemmelserne om obligatorisk udveksling af ikke-identificerbare data samt bestemmelserne om krisehåndtering være udgiftsdrivende.

Sagen forelægges Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte 10. juli 2023 ovennævnte forslag til forordning. Den danske version af forslaget blev modtaget i Danmarks Faste Repræsentation ved EU 10. juli 2023. Forslagets retsgrundlag er traktatens artikel 338 om udarbejdelse af fællesskabsstatistikker. Forslaget skal vedtages i form af en forordning efter den almindelige lovgivningsprocedure i henhold til traktatens artikel 294.

3. Formål og indhold

Formålet er at revidere den eksisterende forordning om Europæiske Statistikker, så det juridiske grundlag for produktion af europæisk statistik moderniseres, og en større kapacitet sikres til at imødekomme nye brugerbehov under hensyntagen til virksomhedernes svarbyrde og statistikmyndighedernes produktionsomkostninger.

Dette foreslås tilgodeset ved at tilrette den eksisterende lovgivning på følgende områder:

1. I lyset af de seneste års kriser (Covid-19, migration, krigen i Ukraine mv.) foreslås indføjet en mekanisme for krisehåndtering med henblik på at sikre en statistisk belysning af kriser, der kan lægges til grund for en europæisk krise-respons og evidens-baseret beslutningstagen i krisesituationer.
2. Den digitale transformation åbner for udnyttelse af nye datakilder, der giver mulighed for at nedbringe byrder for erhvervslivet, belyse nye udviklingstendenser i samfundet og effektivisere statistikproduktionen. Forslaget åbner derfor for, at statistikmyndigheder på sigt får mulighed for at indhente og anvende 'data i privat besiddelse' (fx scannerdata, kort-transaktioner, "el-måler"-data) i relation til sektorspecifik EU-regulering. Disse data indsamles alene til statistisk brug, hvorved data ikke vil kunne anvendes til administrative formål, kontrolformål mv. Anvendelsen af data vil ske i et lukket system og under skyldig hensyntagen til GDPR og privatlivets fred samt med sigte på at sikre ensartede vilkår for virksomheder og institutioner. Forslaget er en revision af en rammeforordning og indebærer ikke i sig selv indsamling af data. Forslaget lægger op til, at nye datakilder kan benyttes, når der skal indsamles data, der er omfattet af Kommissionens statistiske arbejdsprogram.
3. Der lægges op til at udbygge og præcisere de muligheder, der allerede i dag er indeholdt i forordningen om europæiske statistikker med hensyn til udnyttelsen af registerdata (administrative registre), med det formål at sikre en hurtigere og mere effektiv statistikproduktion.
4. Der lægges op til at udbygge det juridiske grundlag vedrørende obligatorisk udveksling af ikke-identificerbare data - på såvel nationalt som europæisk

niveau - til produktion af europæiske statistikker med det formål at sikre en hurtigere og mere effektiv statistikproduktion.

5. Endelig åbner forordningsforslaget for, at de nationale statistikmyndigheder og Eurostat får mulighed for at påtage sig en mere central, faciliterende rolle i henholdsvis det nationale og europæiske data-økosystem. ved at medlemslandene kan gøre brug af de nationale statistik myndigheders kompetencer med henblik på at varetage funktioner som fastsat i de nationale datastyringsrammer med det formål at fremme dataintegration og -interoperabilitet (som fx anført i Data Governance Act).

Kommissionen lægger op til, at forordningen skal træde i kraft i løbet af 2024.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal udtale sig i henhold til traktatens artikel 294 vedr. proceduren om almindelig lovgivning. Der foreligger endnu ingen udtalelse fra Europa-Parlamentet.

Økonomi- og Valutaudvalget i Europa-Parlamentet har stillet i udsigt, at de vil stemme om udvalgets rapport ultimo november 2023, hvorefter trilogien kan påbegyndes.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen angiver, at den foreslåede lovgivning er nødvendig for at sikre sammenhæng, sammenlignelighed og kvalitet af den europæiske statistik på tværs af EU's medlemsstater med særlig henvisning til de ændrede produktionsbetingelser i lyset af den digitale transformation og behovet for krisehåndtering.

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, eftersom udarbejdelsen af sammenlignelig europæisk statistik nødvendiggør en fælles

lovgivningsramme, der fastlægger fælles definitioner, tidsfrister, krav til kilde- og metodedokumentation m.v.

6. Gældende dansk ret

Forordningsforslaget ændrer forordning (EF) nr. 223/2009 om europæiske statistikker.

Herudover er gældende dansk ret på området Lov om Danmarks Statistik.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget forudses ikke at have umiddelbare nationale lovgivningsmæssige konsekvenser. På sigt må det dog anses for hensigtsmæssigt at få udmøntet adgangen til at benytte 'data i privat besiddelse' til statistiske formål i Lov om Danmarks Statistik.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser: Forslaget kan medføre væsentlige statsfinansielle konsekvenser. I Kommissionens oprindelige konsekvensanalyse, der ledsagede forordningsforslaget, skønnedes det, at de årlige nationale meromkostninger i medlemsstaterne på længere sigt vil beløbe sig til ca. 4 mia. kr., hvoraf den danske andel (2 pct.) udgør ca. 81 mio. kr. Blandt andet kan bestemmelserne om obligatorisk udveksling af ikke-identificerbare data samt bestemmelserne om krisehåndtering være udgiftsdrivende.

I forslagens nuværende form er bestemmelserne om obligatorisk udveksling af ikke-identificerbare data blevet ændret, så der kun skal udveksles foreliggende statistiske oplysninger, ligesom det er præciseret, at bestemmelserne om krisehåndtering sker på frivillig basis. Herved vurderes forslagens udgiftsdrivende elementer at være begrænset betydeligt.

Her vil de statsfinansielle konsekvenser, som er direkte medført af forslaget, navnlig kunne tilskrives det danske EU-bidrag. Finansieringen af gennemførelsen af forslaget i dets nuværende form, udgør årligt ca. 81 mio. kr. i EU-budgettet. Den danske finansieringsandel udgør ca. 2 pct. heraf, hvilket svarer til ca. 1,5 mio. kr. årligt.

Det bemærkes, at udgifter som følge af EU-retsakter, der medfører statslige merudgifter, skal afholdes inden for eksisterende bevillinger, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser. I konsekvensanalysen, der ledsager forordningsforslaget, skønnes det, at de årlige nationale meromkostninger for dataindehavere på længere sigt vil kunne beløbe sig til ca. 1,49 mia. kr., hvoraf den danske andel (2 pct.) udgør ca. 30 mio. kr. Tilsvarende vurderes forslagets fordele i form af reducerede indberetningsbyrder mv. at udgøre 4,3 mia. kr., hvoraf den danske andel (2 pct.) udgør ca. 90 mio. kr. Den samlede nettogevinst på 2,8 mia. kr. på EU-niveau skønnes med andre ord give en samfundsmæssig nettogevinst på ca. 60 mio. kr. i Danmark. Forslaget kan medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet i form af indberetninger af 'data i privat besiddelse'.

Andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Forslaget er sendt i høring med frist for bemærkninger den 11. august 2023 til følgende interessenter:

- Danmarks Nationalbank
- Dansk Arbejdsgiverforening
- Dansk Erhverv
- De Økonomiske Råd

Dansk Industri (DI)
Fagbevægelsens Hovedorganisation
Finans Danmark
Forsikring & Pension (F&P)
Landbrug & Fødevarer

Der er indkommer høringssvar fra F&P og Landbrug og Fødevarer.

Generelle bemærkninger

F&P støtter det overordnede formål i forordningsforslaget, ikke mindst hvad angår krisehåndtering. Desuden værdsættes intentionen om at styrke den digitale dataindsamling, der vil bidrage til at mindske byrder for private virksomheder.

Landbrug & Fødevarer støtter moderniseringen og effektiviseringen af den europæiske statistikproduktion. Landbrug & Fødevarer udtrykker dog, trods de skønnede nettogevinster for europæisk og dansk erhvervsliv, bekymring for forordningsforslagets brede hjemmel mht. at få adgang til 'data i privat besiddelse'. I den forbindelse fremhæves det, at det i forordningen bør præciseres, hvilke betingelser og kriterier, der lægges til grund for, at der kan anmodes om adgang til 'data i privat besiddelse'. Ligeledes betones det, at der bør sikres tilstrækkelig beskyttelse af data, samt at disse alene kan benyttes til statistiske formål. Herudover ser Landbrug & Fødevarer gerne, at det i rammeforordningen præciseres, hvilke områder og datatyper samt hvilke private dataleverandører forordningen er rettet imod.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

I forhandlingerne i Rådet er der opnået generel enighed om en række ændringer i forslaget. Blandt andet har man præciseret, at bestemmelserne om krisehåndtering sker på frivillig basis, at aktiveringen af krisemekanismen sker i henhold til Rådets kriseaktiverings procedure (EU's integrerede ordninger for politisk kriserespons (EU, 2018/1993)), og at udmøntningen af den

statistiske belysning af krisen sker i tæt samråd med de nationale statistikbureauer. Ligeledes har man ændret kravet om obligatorisk udveksling af ikke-identificerbare data, så der kun skal udveksles foreliggende statistiske oplysninger efter anmodning fra andre statistik-myndigheder i det Europæiske Statistik System, hvilket vil mindske ressourcebelastningen markant. Endelig er der sikret en klarere arbejdsdeling mellem Eurostat og de nationale statistikmyndigheder mht. indhentningen af 'data i privat besiddelse', og der tages højde for at forordningen ikke underminerer national lovgivning, hvor beføjelserne vedrørende 'data i privat besiddelse' er mere vidtrækkende end EU-lovgivning. Princippet om fri adgang til data til statistisk brug er opretholdt, men der åbnes mulighed for, at der kan ske en kompensation for den afledte datahåndtering vedr. 'data i privatbesiddelse'. Fra dansk perspektiv har Rådets tekst bevæget sig i den rigtige retning.

Blandt de væsentligste udeståender i forhandlingerne er, at en mindre gruppe lande ikke mener, at der med forslaget skal åbnes for kompensation til virksomheder – også hvad angår den afledte datahåndtering. Vi er fra dansk side ligeledes betænkelige ved at bryde med national praksis om ikke at yde kompensation til virksomheder, da det potentielt kan skabe unødvendig præcedens. I forslagets nuværende form er det ikke længere obligatorisk at yde kompensation, hvilket Danmark støtter. Endelig ønsker enkelte lande, at forordningsforslaget reflekterer GDPR's generelle fritagelse for håndteringen af statistiske data, hvilket vi fra dansk side ikke ser som et problem. Det vurderes dog ikke, at disse udeståender vil have nævneværdig indflydelse på medlemsstaternes tilslutning til rådets fælles holdning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter intentionerne i forslaget og finder det vigtigt på udvalgte områder at modernisere det juridiske grundlag for produktion af europæisk statistik samt at sikre en større kapacitet til at imødekomme nye brugerbehov under hensyntagen til virksomhedernes svarbyrde og statistikmyndighedernes produktionsomkostninger.

Regeringen finder det vigtigt at minimere unødvendige omkostninger og administrative byrder for både myndigheder, borgere og virksomheder, med henblik på at opnå forordningens formål mest omkostningseffektivt og hensigtsmæssigt.

Regeringen ser det som en naturlig udvikling, at en moderniseret lovgivning åbner for en balanceret udnyttelse af 'data i privat besiddelse' til statistisk brug og vil arbejde for at sikre proportionalitet for så vidt angår både retvisende statistik og korrekt håndtering af disse data samt en præcisering af databehov fortsat skal ske gennem sektorlovgivning. Adgangen til nye datakilder er central for at reducere svarbyrden, for at øge kvaliteten og effektiviteten i statistikproduktionen og for at kunne belyse nye samfundsfænomener.

Regeringen hilser det også velkomment, at der åbnes for, at de centrale statistikmyndigheder kan udnytte deres kendskab til datahåndtering, datafortrolighed mv. til at påtage sig en central rolle i faciliteringen af et datadrevet samfund.

Derimod ser regeringen ikke det store behov for at introducere en væsentligt udbygget procedure for krisehåndtering med henblik på at sikre en statistisk belysning af kriser samt for at udbygge og præcisere det juridiske grundlag for henholdsvis udnyttelsen af registerdata og udvekslingen af data. Regeringen finder, at det juridiske grundlag herfor allerede er indeholdt i den eksisterende *Forordning om europæiske statistikker* samt *Forordning om harmoniserede regler for fair adgang til og anvendelse af data (Dataforordningen)* og kommende europæisk digitaliseringslovgivning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg d. 6. september 2023. Folketingets Europaudvalg er desuden blevet orienteret om udviklingen af sagen den 10. november 2023.